

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 16. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah števil. 3.

Št. 4. V Ljubljani, 28. februarija 1898. Leto XV.

Obseg: Predenica in deteljni čistilniki. — Zelje. — Zbirka jabolk in brusnic za naše kraje. — Začasna pravila gospodinske šole c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani — Novi civilno-postopni zakoni. (Dalje) — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene.

Predenica in deteljni čistilniki.

Posebne važnosti za kmetijstvo je detelja. Pomislimo le, da se že za njeno seme iztrži vsako leto veliko milijonov goldinarjev, da se z njo preredi domače živine. Detelja pa ima mnogo sovražnikov; v prvi vrsti ji je najhujša kvarljivka predenica.

Predenica je nitkasta rastlina blede barve, ki izraste iz majhnega semena, a svoje hrane ne jemlje iz zemlje, kakor druge naše zeli, marveč jo izsesava iz drugih rastlin, ki so ji ravno všeč. Med temi je tudi naša detelja.

Iz predeničnega semena požene majhna kal, ki se pa mora posušiti, ako ne najde v svojem obližju kake rastline z mehko bilko, kakor sta na pr. detelja in lan. Ta predenična kal se začne, ko je 8—12 cm dolga, trdno ovijati okoli detelje (podobna 11.) Tam kjer se dotika detelje, požene posebne sesalne bradavice, s katerimi pije deteljni sok, to je za njen obstanek potrebni živež.

Kako pa pride predenično seme v deteljišče? Ker je seme jako majhno in lahko, se to lahko zgodi na različne načine. V prvi vrsti se predenica zanaša v deteljo z deteljnim semenom; mogoče je pa tudi, da je še od prejšnjih let ostala na njivi. Predenično seme je namreč sila žilavo in trdoživo. Šest let pustiš seme na njivi in vender ti po tem dolgem času zopet požene. Prav mnogokrat se zanese predenica tudi z živalskim gnojem. Živina je deteljo, v kateri je

predenica, seme pa gre neizpremenjeno skozi živalsko telo ter pride z gnojem na njivo. Ker je predenično seme jako lahko, se ta kvarljivka tudi lahko razširja z vetrom. Na ta način pride na njive, odtod na travnike in v gozde, kjer jo dandanes prav pogosto lahko opaziš.

Poljedelčeva skrb pa bodi, da se odkriža s časom tega škodljivega plevela. Ljudstvo to tudi želi, zato ravna pri nakupu deteljnega semena jako oprezno in čisto seme rado preplačuje. Toda kako se prepričaš, ali je seme res čisto? Slika 12. kaže preizkušalnik za predenico, s katerim se vsakdo lahko prepriča o čistosti detelje, podoba 13. pa čistilnik za deteljo.

Obe pripravi sta sestavljeni z ozirom na to, da je deteljno in predenično seme različne debelosti. Premer domače ali štajarske detelje je na širji strani 1—1.25 mm, na ožji 0.75—1.25 mm na dolgost 1.5—3 mm, okroglasto predenično zrno pa meri v premeru 0.34 do 1.34 mm.

Mali preizkušalnik za predenico sestoji iz treh sit in dna. V prvem situ, katero ima največje luknjice, ostane le zelo debela detelja, kako tuje primešano debelo zrno ali kak kamenček; vse drugo pade v drugo sito. To ima manjše luknjice, zato ostane detelja na situ in samo predenično in drobno deteljno seme pade v tretje sito. Skozi to pa pride v četrti oddelek le prah in zelo majhno predenično zrnje. Na ta način lahko določiš, koliko predenice je v 1 kg. V ta namen vzameš 100 gr detelje. V

Podoba 11.

prvem in drugem situ ostane detelja, v tretjem situ in na dnu pa predenica. Tu prešteješ predenična zrna ter to število pomnožiš z 10, da zveš koliko zrn pride na 100 gr $\times 10 = 1000$ gr, to je 1 kg, ker si vzel pri poskusu samo 100 gr. Recimo, da je med 100 gr detelje 5 zrn predenice, torej jih je v 1 kg 50.

Po „Rastlinstvu“ Gvidona Kraffa pa posnamemo naslednje. Ako v 1 kg deteljnega semena, katero se je prodalo kot seme „predenice prosto“, najdeš le 10 predeničnih zrn, smeš odtrgati 5 % kupne cene, pri 11 do 30 zrnih pa celo 10 %. Če je pa več kakor 30 zrn v 1 kg deteljnega semena, katero naj bi bilo prosto predenice, potem smeš vrniti kupljeno seme trgovcu. V kupčijem deteljnem semenu najdeš — tako nam kažejo preiskave v semenskih poskušališčih — 20.000 — 78.000 predeničnih zrn na 1 kg. Umevno je, da ne kaže sejati takega semena. Mali preizkušalnik velja 2.75 gld. ter ga dobiš v tvornicah: Hofherr & Schrantz, Dunaj, X. okraj, Clayton & Schuttleworth, Dunaj III. okraj, in v drugih večjih tvornicah. Prav toplo priporočamo navedeni stroj malim posestnikom, kateri si z njim lahko očistijo deteljno seme za domačo porabo, pa se tudi lahko prepričajo, je li kupljeno seme res čisto.

Podoba 13. kaže predenični čistilnik. Stroj ima valjasto sito, napravljeno iz žice (drata). Premier luknjic na situ je manjši kakor pri detelji, toda večji kakor pri predenici. Ker je detelja debelejša od luknjic, zato ostane na situ, predenica pa pade iz sita. Pri tem se izgubi kakih 10 % drobne detelje, ki gre med predenico. Toda to gospodarjev ne sme strašiti, kajti drobno deteljno seme i tako ni mnogo vredno, ker na njivi jako slabo poganja. Smeti, ki padejo iz stroja, moraš vreči na vsak način v ogenj, da tako predenico gotovo uničiš. Ta stroj stane v omenjenih tvornicah 50 gld.

Iz navedenih vrstic je razvidno, kako se deteljno seme očisti predenice. Kaj pa naj storiš, ako se je predenica že vgnezdila na njivi ter tam začela svoje pogubno delo. V tem slučaju skopli okoli in okoli jarek tako daleč, kakor segajo predenične nitke — dobro je celo nekoliko dalje. — Prostor, prepreden s predanico, potem potresi z listjem ali z rezanico, na katero si poprej nalil nekoliko petroleja, ter zažgi. Ogenj je in ostane najboljšo sredstvo proti tej kvarljivki, ker pri drugih sredstvih, kakor pri zakopanju, še kako zrno ostane in požene nove svoje kalice. Priporočajo pa tudi mesta, ktera je prepredla predenica, zasuti z ječmenovimi plevami ali s pepelom; tudi razne kisline svetujejo, toda težko je najti zdravilo, katero bi se prav povoljno obneslo. Še najbolje je, če deteljo s predenico sežgeš, kakor smo prej omenili, potem tla prekoplješ ter zaseješ k domači detelji kako krmsko rastlino, ki prav hitro raste, kakor grahoro, turščico, ajdo, pri lucerni pa njeno novo seme. Ker dobiš dobro deteljno seme le prav težko in je rad preplačš, zato goljufajo dobičkaželni ljudje z deteljnimi semenom na različne načine. Tako pomešajo našo domačo deteljo z ameriško, ki je pa v naših krajih jako občutljiva za mraz. Ako poseješ tako zmes na njivo, najdeš pozneje gola mesta, seveda, ker je ameriška detelja pozlela. V tvornicah izdelujejo celo iz stekla detelji podobno, pobarvano zrnje in slepijo z njim ljudstvo. Nekteri kupci imajo sicer že predenične čistilke, o katerih ljudem pripovedujejo, kako zelo so dragi, a kaj pomaga to, če

Podoba 12.

Podoba 13.

so pa tako brezvestni, da gledajo povsod na debel dobiček in prodajajo deteljo v 2 oddelkih, očišeno deteljo seveda prav drago, smeti, predenico in drobno deteljo pa boljši kup.

Kmetovalci, kupujte vsekako raje dražje seme, ker se plača slabo seme desetkrat predrago, ako se oziramo na poznejše slabe uspehe.

Kjer pa še ni navedenih strojev, naj se obrnejo kmetovalci sami ali pa kmetijske podružnice na c. kr. semensko poskušališče na Dunaju, I. okraj. En preizkus detelje glede čistosti, kaljivosti in krajevnosti velja samo 75 kr. Poslati je treba 100 gr.

Postava, govoreča o predaničnem pokončevanju, dobi še le tedaj pravo veljavo, dakar bo imela vsaka vas ali vsaj več vasij skupaj navedene stroje. Takrat bodo mogli kmetje sejati čisto seme in tedaj občutijo strogo postavo le nemarnosti; a sedaj bi zadela dolžne in nedolžne, ker so vsa polja, vsi travniki in tudi že gozdi prepredeni s predeničnimi nitmi.

Navedena stroja imajo že nekatere podružnice in so jako zadovoljne z njima. Očiščeno deteljo, katero so prej nalašč zmešali s predenico in so jo pozneje očistili, so poslali na c. kr. semensko poskušališče na Dunaj, katero je potrdilo, da je seme čisto, ter je s tem pohvalilo izvrstne stroje.

Al. Bergant.

Zelje.

Kmalu pride čas, ko bode moral gospodar priskrbeti si semena za vrt in polje. To delo je važno in velikega pomena, kajti neovržno je, da je pridelek odvisen od semena. Ker je sedaj čas, da se omisli dobro seme za pomladno setev, porabijo to priložnost razne, večinoma nemške tvrdke, ki trgujejo s semeni, in razpošiljajo bahate semenske kataloge in cenike. Marsikdo se vsede na nastavljene limanice in v največ slučajih je tudi bitko ogoljufan. Tudi jaz sem poskusil seme kakih 20 vrst zeljnega semena; izbral sem iz cenika vse označene „najfinejše“ in „najboljše“ verste, a pridelek je bil navzlic temu jako reven, da, naravnost popolnoma slab.

Dognano je, da boljše zeljne vrste za naše kraje ni, kakor je tako imenovano „kašelako“ ali ljubljansko zelje. To zelje dela lepe, velike in trde glave in je porabno za dom, kakor tudi za kupčijo. Seme imenovanega zelja pošilja podpisani po 30 gr za 50 kr.

Ig. Mercina.

Zbirka jabolk in hrušek za naše kraje.

Znano je, da sadno drevje toliko bolje uspeva in toliko lepši sad rodi, v kolikor ugodnejši legi in boljši zemlji raste. Sicer se dobé vrste, ki veliko potrpe ter včasih tudi v odprti legi in slabi zemlji donajajo obilo in še celo lepega sadu, toda takih vrst je jako malo in tudi te imajo rajši dobre razmere kakor slabe.

Dobra zemlja ter solčna in zavetna lega sta torej važna pogoja za pridelovanje lepega sadja, a edina vender le nista. Poleg teh je treba paziti tudi na vrste. Ne-ktere hočejo rahlo prhlico, a druge delajo bolje v ilov-nati, da je le razgnojena. Beli zimski kalvil na pr. je tako kočljiv, da je težko zanj dobiti pripravne zemlje in lege. Če mu pa ugajata ti, potem pa daje take dohodke,

kakor noben drug sad ne. V osončnih legah še tepke ne narede prida, nasprotno pa razmerno jako dobro uspevajo veliko znamenitejše „klopovke“.

Veliko in včasih celo vse je torej ležeče na tem, da se odberó take vrste sadja, kakeršne se dotični zemlji najbolj prilagaja.

Vsak kraj ima sicer svoje posebnosti, in včasih so si celo sosedne vasi jako različne, zato je težavno kar čez in čez določiti vrste, ki naj bi se sadile. Vender sem se odločil sestaviti zbirko (sortiment) jabolk in hrušek za naše kraje. Te vrste preizkuša s prijateljem gosp. dr. Iv. Jan-om že 16 let in tudi slavni sadjar N. Gaucher (čitaj: Gošé) v Stuttgartu jih priporoča kot najboljše. To sem pa storil zato, ker se pri nas še vedno jako veliko greši s tem, da se cepi brez števila vrst, ki so jako dvomljive vrednosti. Na videz in v okusu so morebiti ktere dobre, a veliko jih je, ki so jako kočljive glede lege in zemlje; poleg tega pa tudi rodovitne niso. Take vrste pa gotovo ne bude veselja do sadjarstva, čeprav so dobre v — ustih. Ne bom jih našteval; rečem le toliko: Če kaka domača stara vrsta v ti ali oni okolici lepo raste in bogato rodi, jo je treba obdržati, dokler nimamo boljšega nadomestila. Dolenjci naj obdržijo svoje „voščenske“, ljubljanska okolica svoje „gambrovčke“, Gorenjci pa svoje „čebularje“ in „zelenkarje“, dokler ne podsadé dovolj parmen, blenhajmskih in velikih kaselskih kosmačev in rumenih cvetačev (belfler). Toda prej ali slej bode odzvonilo gori imenovanim starim vrstam, ker se že zdaj izrodevajo in pa ker imamo dosti novih, boljših.

Tu naj navedem najprej 5 vrst jabolk in 6 vrst hrušek, ki dobro delajo v vsaki legi in vsaki zemlji, če je le še količkaj sposobna za sadje. Lahko so visoka ali polvisoka debela; delajo pa izvrstno tudi kot pritlikavci (na kutini ali dusenu) v vsaki obliki. Kolikor zgodnejša je vrsta, toliko lažje se porabi za razne manj ugodne osončne lege, bodisi na prostem ali ob steni.

Jabolka:

- 1.) Šarlamovček, zori julija in se ohrani do septembra.
- 2.) Transparentovec, zori avgusta in se ohrani do oktobra.
- 3.) Blenhajmski zlati kosmač, zori oktobra in se ohrani do marca.
- 4.) Zlata parmena, zori oktobra in se ohrani do aprila.
- 5.) Veliki kaselski kosmač, zori oktobra in se ohrani do junija.

Hruške:

- 1.) Avgustovka, zori julija, drži se do avgusta.
- 2.) Klapovka, zori avgusta, drži se do septembra.
- 3.) Mila Lujiza, zori septembra, drži se do oktobra.
- 4.) Dilovka, zori oktobra, drži se do decembra.
- 5.) Pastorovka, zori oktobra, drži se do januarja.
- 6.) Abreška krasotica, zori oktobra, drži se do junija.

Za zavetno, solnčno lego in rahlo, gnojno zemljo, osobito pa še za pritlikavce v katerikoli obliki priporočam naslednje:

Jabolka:

- 1.) Antonovka (Celini) zori avgusta in se drži do septembra.
- 2.) Lord Suffield, zori septembra in se drži do novembra.

3.) Kanadski kosmač, zori oktobra in se drži do marca, zahteva osušeno zemljo, sicer dobi raka.

4.) Rumeni cvetač (belfler), zori oktobra, drži se do aprila.

5.) Deanov kodlin, zori oktobra in se drži do aprila.

6.) Beli zimski kalvil, zori oktobra in se drži do maja, najlepše, a najbolj kočljivo jabolko. Zahteva najboljše lego in zemljo. Rad ima raka, a na čegar vrtu ostane brez bolezni in rad rodeva, ta ima v njem lep zaklad.

Hruške:

1.) Asperenova gosposka, zori septembra in se drži do oktobra;

3.) Vojvodinja Elza, zori septembra in se drži do oktobra.

3.) Filipovka, zori oktobra in se drži do decembra.

4.) Esperenova bergamota, zori oktobra in se drži v april.

5.) Olivijerka, zori oktobra in se drži do aprila.

6.) Zimska dekanka, zori oktobra in se drži do maja, najboljša in tudi najdražja hruška, ki pa hoče tudi najlepšo in najboljšo zemljo.

Janko Žirovnik.

Začasna pravila gospodinske šole c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

1. Namen šole.

Gospodinska šola c. kr. kmetijske družbe kranjske, ustanovljena v spomin petdesetletnice vladanja Nj. Vel. presv. cesarja, ima namen, teoretiško in praktično izvežbati odrasla dekleta za gospodinjstvo v hišah, zvezanih z gospodarstvom.

2. Upravni značaj šole.

Šola, ustanovljena od c. kr. kmetijske družbe kranjske ter vzdržava od nje s pomočjo državnih in deželnih podpor, je izročena čč. gg. šolskim sestram v zavodu Marijanišću v Ljubljani, kateri (zavod) dá na podlogi posebne pogodbe v to svrhu na razpolago potrebne prostore ter zavodovo gospodarstvo kot učilo.

3. Vrhovno vodstvo šole.

Vrhovno vodstvo šole izvršuje kuratorij, sestoječ iz zastopnika c. kr. kmetijskega ministerstva, zastopnika kranjskega deželnega odbora, dveh zastopnikov c. kr. kmetijske družbe ter voditeljice sestre.

4. Učno osebje.

Učno osebje sestoji iz:

1.) strokovno izobraženega uradnika c. kr. kmetijske družbe kranjske, kateri je stalen nadzornik za ves pouk in ki predava kmetijsko-strokovne predmete;

2.) šolske sestre voditeljice, ki je izprašana vsaj za ljudske šole;

3.) šolske sestre učiteljice za mlekarstvo;

4.) eventualno potrebnih pomožnih učiteljic, oziroma učiteljev (kateheta, zdravnika, živinozdravnika, vrtnarja i. t. d.).

Za strokovno naobrazbo čč. gg. šolskih sester skrbi c. kr. kmetijska družba kranjska.

5. Vodstvo pouka in šole.

Vodstvo pouka je izročeno onemu strokovnemu uradniku c. kr. kmetijske družbe, ki opravlja na šoli službo

strokovnega učitelja, a vodstvo šole in internata je v vseh drugih zadevah poverjeno sestri voditeljici, ki je glede administrativnih in disciplinarnih zadev samostojna, seveda v okviru njenega redovnega razmerja.

6. Trajanje učnega tečaja in učni jezik.

Učni tečaj traja eno leto, in sicer od 1. oktobra do konca septembra. Počitnice določuje kuratorij. Učni jezik je slovenski.

7. Pogoji za vzprejem.

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo, morajo:

- dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih more kuratorij dovoliti vzprejem mlajših učenk;
- znati čitati, pisati in računati;
- predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;
- predložiti obvezno pismo starišev ali varuha, da plačajo vse troške;
- zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo ravnale strogo po hišnem redu.

Učenke sprejema kuratorij. Prošnje za vzprejem, katerim je treba priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo starišev, oziroma varuha, vzprejema vse leto šolsko vodstvo.

V prvi vrsti se v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani vzprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem, ako pa bo v šoli prostora, vzprejemale se bodo tudi prosilke iz drugih dežel.

Število učenk enega tečaja je omejeno na 12.

8. Določbe glede internata.

Vse učenke stanujejo in so na hrani v zavodu ter so pod posebnim nadzorstvom sestre voditeljice in drugih sester.

V skupnem gospodinjstvu na zavodu je treba štediti, vse imeti v redu, vse čedno in vse razmere v navedenem oziru morajo biti vzgledne. Učenke se morajo torej brezpogojno in brez izjeme pokoriti vsem zapovedim nadzornic.

Posebno se morajo učenke nasproti svojim neposredno predpostavljenim obnašati spoštljivo, med seboj pa morejo živeti v miru in prijateljstvu.

Svoje imetje in imetje zavodovo morajo učenke varovati škode in skrbeti, da je vse vedno čisto. Sploh morajo skrbeti, da se ohrani splošni red in se zavodu obvaruje čast na znotraj in na zunaj.

Za pospravljanje in čiščenje vseh šolskih prostorov in mlekaric, potem za pranje perila ter za čiščenje obleke in obutve morajo učenke same skrbeti. Za težka dela v hlevu in v hiši skrbi „Marijanišče“.

Dnevni red je tak-le:

- Od 5.—7. ure pouk v hiši, v hlevu ali mlekarnici;
 „ 7.—8. „ zajutrek in nadaljevanje prejšnjih del;
 „ 8.—10. „ teoretiški pouk;
 „ 10.— $\frac{1}{2}$ 1. „ malica, potem delo v hiši, v mlekarnici, pouk v ročnih delih;
 „ $\frac{1}{2}$ 1.—2. „ kosilo, nadaljevanje del v kuhinji in v mlekarnici;
 „ 2.—4. „ teoretiški pouk;
 „ 4.— $\frac{3}{4}$ 6. „ pouk v ročnih delih;
 „ $\frac{3}{4}$ 6.—7. „ delo v hiši in v mlekarnici;
 „ 7.— $\frac{1}{2}$ 9. „ večerja, potem čiščenje namizne posode, ponavljanje teoretiških predmetov ali pletenje in kvačkanje, pri čemer učenke

zaporedoma na glas čitajo iz kake splošno koristne ali izobrazujoče knjige.

V sredo in četrtek dopoldne ni teoretiškega pouka, da je mogoče vse prostore dobro osnažiti in očistiti, ter oprati perilo.

Ta dnevni red velja za zimsko polletje; poleti odpade štiri ure teoretiškega pouka, v katerih se zato poučujejo ročna dela. Poleg tega učenke zjutraj in zvečer delajo na vrtu.

Ob nedeljah in praznikih se delo omeji, kakor je z ozirom na gospodarstvo le mogoče.

Verske vaje se vrše, kakor določa katehet v sporazumu s sestro voditeljico.

9. Troški učenk.

Vsaka učenka mora vsako četrtletje naprej plačati . . . gld. za stanovanje, hrano, kurjavo in svečavo. Pouk je brezplačen.

10. Učni red.

A. Teoretiški pouk.

Verouk (2 uri na teden).

Vzgojeslovje. Pogoji za ugoden telesni in duševni razvoj otrok.

Temelji dobre vzgoje (1 uro na teden).

Spisje. Pisanje pisem in gospodarskih spisov (2 uri na teden).

Računstvo. Štirje glavni računski načini s celimi števili, z navadnimi in desetinskimi drobci. Meterska mera in uteži. Vaje v računanju na pamet (2 uri na teden).

Gospodinjstvo. Kurjava in kurivo, svečava (razsvetljava), voda, tolšča (mast) in olja, moka, kruh in peka, zelenjava, dišave, gobe, sadje, sadni sokovi, kis, sol, med in vosek, hranjenje jajc, klanje, izdelovanje klobas, soljenje in prekajanje, hranjenje mesa, jedilnica (shramba), pripravljanje jedil. Izdelovanje, varovanje in hranjenje perila, ravnanje z obleko. Izdelovanje obleke. Pranje in snovi, ki so pri pranju potrebne. Sušenje, valjanje, skrobljenje in likanje (4 ure na teden).

Mlekarstvo. Ravnanje z mlekom, izdelovanje surovega masla in sira (2 uri na teden).

Gospodinjsko knjigovodstvo. Beleške, potrebne v gospodinjstvu in mlekarstvu, mlečni zapisnik, zadisnik za živino, proračuni (1 uro na teden).

Živinoreja. Osnovni pojmi o hranitvi domačih živalij. Razna krmila in njih pripravljanje. Pijača, sol. Pokladanje krme. Vzgoja in oskrbovanje goveje živine, prasičev in perutnine (2 uri na teden).

Skrb za bolne živali. Sredstva, s katerimi se bolezni preprečijo, oskrbovanje bolnih živalij, kužne bolezni (1 uro na teden).

Vrtnarstvo. Razdelitev vrta. Vzgojanje zelenjadi in cvetic. Sajenje in oskrbovanje sadnega drevja. Hranjenje in varovanje pred pokvarjenjem sadja in zelenjadi, sušenje sadja. Pripravljanje sadnega mošta. Najvažnejši škodljivci v sadjarstvu in vrtnarstvu (1 uro na teden).

Zdravoslovje in ravnanje z bolniki. Vpliv hrane, obleke in stanovanja na zdravje; ravnanje z bolniki (1 uro na teden).

B. Praktični pouk.

V hiši: Vodstvo notranjih del, kuha in peka, klanje, soljenje in prekajanje (sušenje) mesa, sušenje in konserviranje sadja, hranjenje zelenjadi, ravnanje z debelim in tenkim perilom, pranje, šivanje ročno in na stroju.

V hlevu: Krmljenje in oskrbovanje govedi, prašičev in perutnine.

V mlekarstvu: Molža, ravnanje z mlekom, izdelovanje surovega masla in sira.

Na vrtu: Vzgojanje in oskrbovanje zelenjadi, potrebne v gospodinjstvu.

Da se učenke nauče praktičnih del, se razdele v dva oddelka. En oddelk navaja voditeljica, drugi pa učiteljica za mlekarstvo. Deklice v prvem oddelku se bavijo s kuho, s peko, s pranjem, s šivanjem in z drugimi hišnimi opravili; deklice v drugem oddelku krmijo in oskrbujejo živino in se pečajo z mlekarstvom. Pri vsakem oddelku ostanejo dekleta po 1 mesec, in potem se zamene. Dela na vrtu izvršujejo učenke skupno.

11. Skušnje in spričevala.

Zastopniki c. kr. kmetijskega ministerstva in deželnega odbora ter tudi kuratorij se lahko med letom prepričajo o uspehu pouka in naroče, da se prirede skušnje.

O Božiču in o Veliki noči dobi vsaka učenka izpisek iz razrednice, v katerem so vpisani dosedanja učni uspehi; konci leta pa dobi vsaka učenka spričevalo, v katerem je označen uspeh v posameznih predmetih.

Novi civilno-postopni zakoni.

Piše Ivan Kavčnik, c. kr. sodni tajnik.

(Dalje.)

II. Civilno-pravdni red.

Dragi čitatelj! Bil si v nesrečnem položaju, da si moral koga tožiti za svoje pravice. Vložil si tožbo pri odvetniku. Čez nekaj mesecev si se podal v njegovo pisarno, da bi o stvari poizvedel, a dobil si malo tolažilni odgovor, da stvar še dolgo, dolgo ne bode pri kraju. Čakal si in čakal, in to čakanje je le tu in tam pretrgal list odvetnika, da moraš še toliko in toliko denarja založiti, če hočeš, da bode pravda dalje tekla. S težkim srcem si nosil svoj krvavo zaslužen denar odvetniku v zalaganje njegovih troškov. Po preteku enega, dveh let ti je odvetnik sporočil, da si pravdo pri prvi sodnji izgubil, da pa se bode vložila pritožba in da v to svrhu pošlji še predujem v tem in tem znesku. Čez pol leta ali še več si zopet dobil obvestilo od odvetnika, da je pravda pri višji sodnji — dobljena. A nasprotnik tvoj se je pritožil in skoro leto je zopet preteklo, da si dobil odločbo od tretje stopnje, od najvišjega sodnega dvora na Dunaju. Kaj se je ves ta čas s tvojo pravdo godilo, nisi nič vedel, le tu pa tam te je obvestil odvetnik, da nasprotnik to ali ono okolnost trdi in da moraš zatorej ti za svojo trditev navesti dokazov. Kako pa se je o tvoji zadevi obravnavalo pri sodnji, tega niti črtice nisi znal, in — tudi sodnja sama ni vedela. Zato ti je tudi sodnik, ako si pri njem vprašal za svojo zadevo, odgovoril, da prav nič ne vé, kako stvar stoji. Reč sta imela — in to je bilo po dosedani postavi zapovedano — edino odvetnika v rokah, tvoj in nasprotnikov, in pisala sta, kar sta hotela in kolikor časa sta hotela. Sodnik ni imel dovolj moči, da bi pravdo pospešil, v kolikor pa jo je imel, ni je mogel porabiti, ker nikakor ni imel toliko časa, da bi se brigal za pravdo, dokler odvetnika nista končala svojih spisov in mu celo zadevo predložila v razsojo. Stvaritelj novih postav, sekcijski načelnik v pravosodnem ministerstvu Klein, se je ob neki priliki prav točno izrazil, rekoč, da je dosedanje pravdanje bilo avtomatično; na eni strani si vrgel tožbo v stroj, avtomat,

čez leta pa je na drugi strani prilezla sodba na dan, ne da bi ti vedel, kaj vse se je v tem času godilo.

Če pa si sam hodil k sodnji zagovarjat se in nisi imel odvetnika, potem pa si se čudil, kaj vse se je pisalo na nedolžni popir. Vsakovrstne nevažnosti ti je sodnik prečital iz odgovorov tvojega nasprotnika, potem pa v tvojem imenu zapisal: „ni res, da“ . . . In ti „ni res“, „zanikam, da“, „tajim, da“ zavzemali so navadno dobri dve tretjini vsega zapisnika. Ti si se pač čudil, čemu vse to, in če si vprašal sodnika, zakaj to narekuje, dobil si odgovor, da tega ne razumeš in da mora tako biti. Imel sem pravdo, kjer je bil tožitelj častnik. Ko sem narekoval nasprotnikov odgovor na tožbo in se je vrstil „ni res“ drug za drugim, se je častnik razžaljen obrnil do mene: „ali oprostite, gospod sodnik, jaz sem vender častnik in ne lažem“. Moral sem ga poučiti, zakaj to narekujem. Pisali smo namreč tako zgolj zaradi dokaza. Če kake okolnosti, ktero je tvoj nasprotnik v pravdi navel, nisi prekel, takorekoč očital mu, da se laže, smatrala se je ta okolnost za dokazano. Če pa si jo prekel, potem jo je moral tvoj nasprotnik dokazati, bodisi s pričami, z izvedenci ali z listinami.

Vse to pa se je sedaj nehalo. Nič več ne prerekavamo in tudi pišemo prav malo. Razprava se vrši ustno, in le važne okolnosti se zapisujejo na zapisnik. S tem pa so izpodmaknjena tla dolgotrajnemu pravdanju. Prav pogosto se bode zgodilo, da bodeš že pri prvi razpravi čul razsodbo, posebno, če sta ti in tvoj nasprotnik privedla s seboj priče in donesla druge potrebne dokaze. Te dni se je pri okrajni sodnji v Ljubljani vršila pravda, ki bi po stari postavi samo na prvi stopnji trajala gotovo 2 — 3 leta. Tako pa jo je sodnik razsodil že pri prvem naroku, dobre tri tedne po vloženju tožbi. Šlo je poglavitno za vprašanje, če je neke listine pisala neka že umrla oseba. Tožitelj se je skliceval, da je v njegovih rokah nahajajoča se pobotnica ona oseba pisala in da ima več rokopisov te osebe nasprotnik v rokah, ter da naj se v to svrhu primerja pisava. Po starem postopniku bi se najprej vršila vmesna pravda, če je nasprotnik zavezan dati rokopise iz rok, in ko bi se ta vmesna pravda rešila, bi se začela pisati na dolgo in široko glavna pravda; spoznalo bi se, da se o pisavi zaslišijo izvedenci, kateri bi bili — Bog vé kdaj — zaslišani, in potem še le bi čez dva, tri mesece izšla pismena razsodba. Po novem postopku pa je sodnik ukazal tožencu, da mora predložiti rokopise, ta jih je takoj predložil, sodnik jih je primerjal in, ko je videl, da se pisava očitno strinja z ono, ktero ima tožitelj v rokah — je razglasil ustno razsodbo.

Na tem vzgledu vidiš, dragi čitatelj, koliko hitreje se bodo vršile pravde in koliko cenejše bodo! Oboje je velike važnosti. Vsakemu, ki ima kak pravni spor, je na tem ležeče, da se zadeva hitro razsodi, da ga ne puste cela leta v mučnem dvomu, bode li pravdo dobil ali ne. Prav take važnosti pa je vzlasti v gospodarskem pogledu, da zaradi pravi ljudstvo ne bode ubožavalo, da vsled njih ne bode šlo živinče za živinčetom iz hleva, ali, kar je še huje in se, žal, pogosto dogaja, kmetije na boben. V obeh ozirih je v pogledu na hitrost postopka in cenost pravde, v zakonu dovolj preskrbljeno, kakor bomo posebej še pozneje videli. Na drugi strani pa je tudi skrbjeno za to, da bode nehala tista nesrečna strast do pravdanja. Zakon namreč zahteva odločno, da stranke govorijo pred sodnikom resnico. Tisto zavijanje resnice, tiste doslej običajne zvijače v pravnih, bodo nehale. Če stranki nočeta govoriti resnice, poiskal jo bode sodnik sam; stranka pa, ki je s tem hotela pravdo zavleči, bode

občutno kaznovana pri razsoji o troških. Kdor torej nima resnega pravnega spora, ampak hoče nasprotniku pravdo natvezti zgolj iz sovraštva, samo zato, da bi mu delal sitnosti, da bi ga uničil, in hoče z vsakovrstnim zavijanjem zmagati, tak bode slabo naletel. In strast do pravdanja ima v takih nagibih svoj izvor.

Po teh občnih opomnjah se lotimo sodnega postopnika samega. Ne bodem se držal sporeda zakonovega, ampak v nastopnih oddelkih opišem v občnih potezah najvažnejše stvari.

1.) Občni del.

a) O strankah.

Tožiti ali tožen biti more vsak, ki sme samostojno prevzeti zaveze. Takemu pravimo, da ima pravdno sposobnost. Te sposobnosti nimajo nedoletniki (in oni, proti katerim je podaljšana očetovska oblast) in oskrbovanci (tisti, ki imajo kuratorja zaradi zaprljivosti ali duševne bolezni). Vender pa imajo nedoletniki pravdno sposobnost gledé tistega premoženja, katero si sami pridobijo s svojim trudom. Sicer morajo nedoletnike in oskrbovance zastopati pred sodnijo njih postavni zastopniki, t. j. varuhi (očetje), skrbniki (kuratorji). Nikakor pa osebe, ki imejo pravdno sposobnost, oziroma varuhi, skrbniki niso prisiljeni, da bi sami opravljali pravdne zadeve pred sodnijami, ampak smejo si najeti zastopnike. Ti pa so dvojne vrste: 1.) navadni pooblaščenči, 2.) pravdni pooblaščenči. Navaden pooblaščenec more biti vsak samovpraven (torej polnoleten ali polnoletnim spoznan) možki, ki ni zakoten pisar. Velja pa to le za sporne stvari, katerih vrednost ne presega 500 gld.

Obseg navadnega pooblastila določi pooblastitelj (tisti, ki da pooblastilo) sam. Na pr. svojega soseda pooblašča, da mesto mene vloži tožbo in me zastopa pri razpravi. Drugih dejanj ta pooblaščenec ne more opraviti (na pr. ne sprejeti plačila vložene vsote in ne skleniti poravnave, če v to ni posebej pooblaščen). Drugače pa je s pravnimi pooblaščenči. Pravdno pooblastilo uže po zakonu daje pooblaščenču moč, da sme vložiti ali pa sprejeti tožbo in zastopati pooblastitelja v vseh opravih dotične pravde, da sme spor poravnati, ali sporno stvar pripoznati, odpovedati se zahtevku svoje stranke, da sme pričeti eksekucijo in ga v tej zastopati, da sprejme po nasprotniku plačane pravdne troške. Listina, s katero se dá tako pravdno pooblastilo, je zelo enostavna, na pr. „V svoji pravdi proti Janezu Škrjancu zaradi plačila 200 gld. dajem gospodu . . . pravdno pooblastilo. Jože Seliškar.“

Pooblastilo, ki se dá odvetniku, je že samo ob sebi pravdno pooblastilo. V sporih pred sodnimi dvori mora stranka biti zastopana po odvetniku, izvemši spore zaradi zakona (ločitev, razdružitev zakona). Stranka se torej tu sama ne sme zastopati. V sporih pred okrajnimi sodnijami, ako je predmet vreden več kakor 500 gld. (torej v pravdi, ako sta se obe stranki zedinili, da jo vodita pri okrajni sodnji, mesto pri sodnem dvoru, in v pravih, ki nastanejo tekom eksekucije, če je predmet vreden več kakor 500 gld.), pa se more pooblastilo poveriti le odvetniku, če sta na kraju sodnije nastanjena vsaj dva odvetnika. Stranka sme torej v takih slučajih sama razpravljati; če pa si hoče najeti pooblaščenca, mora biti ta odvetnik. — Notarji se smatrajo kot navadni pooblaščenči.

b) O troških.

To je uže staro in čisto naravno pravilo, da mora tisti, kdor pravdo izgubi, nasprotniku povrniti troške;

če jo izgubi samo deloma, jih mora tudi le deloma povrniti: na pr. če jo izgubi z nadpolovico zahtevka, mora plačati troške za izgubljeni del, če pa vzmore nekako s polovico, se jih pa obojestranski obota. To pravilo velja tudi po novem zakonu. Več nadrobnih določeb je še glede troškov, ktere tu splošno omenjam.

(Dalje prihodnjič.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 31. Po listih se ponuja sladkor „cukerin“. Kakšne lastnosti ima ta cukerin, ali je zdravju škodljiv in zakaj je tako cen. Ali se cukerin more rabiti tudi v kletarstvu? (L. D. v K.)

Odgovor: Cukerin je novo ime za saharin, ki je kemijski izdelek iz premoga, ter nima s sladkorjem nič sorodnega kakor le sladkobo. Kakor ni vse zlato, kar se sveti, in ne vse kis, kar je kislo, tudi ni vse sladkor, kar je sladko. Cukerin, oziroma saharin, ni ravno škodljiv zdravju, koristen pa tudi ne ter se nikakor ne more smatrati za nadomestek sladkorja. Saharin vpliva le na okus kakor sladkor, gre pa skozi človeško telo popolnoma neizpremenjen, dočim gre sladkor v kri in je izvrstno živilo. Tisti, ki zavživa samo saharin, bo kmalu spoznal, da mu nekaj primanjkuje in da njega telo ni več tako sposobno za delo kakor prej, ko je zavžival še sladkor. Sladkor vpliva na tvorjenje toščice, daje pa tudi mišicam moč. Poskusi so pokazali, da uže 30 gr na dan povžitega sladkorja zadošča, da se utrujene mišice okrepe. V utrujenem človeku postane kri prazna na sladkorju, in vsak hribozavec, da ni boljšega sredstva kakor sladkor, da prežene utrujenost. Sladkor je torej važno živilo za delavnega človeka, dočim saharin le sladi a nikakor ne živi. Naši gospodarji še ne vejo, kakšno redilno vrednost ima s sladkorjem oslajena mlečna kava za zajutrek; prepričani naj bodo, da je stokrat več vredna kakor kozarec žganja. Vseh teh prednostij pa saharin prav nič nima. V kletarstvu ima saharin k večjemu to vrednost, da se more prekislo vino z njim narediti bolj vžitno, druge vrednosti pa nima, ker saharin ni sladkor in zato tudi ne kipi in ne da vinu moči.

Vprašanje 32. Jeseni sem po travniku, ktere ga lahko namakam, potrosil umetnih gnojil. Ali bi voda ne izprala umetnih gnojil iz travnika, če bi jo spomladi napeljal nanj? (J. R. v K.)

Odgovor: Skušnje uče, da zemlja posrka iz umetnih gnojil izlužene redilne snovi, katerih potem voda ne izpere; zato se smejo taki travniki spomladi namakati. Seveda ne sme voda čez travnik teči s tako silo, da bi odnesla gnojila, ki še niso razkrojena.

Vprašanje 33. Uže večkrat sem čul, da sneg prinese črve, kar je znamenje, da bo kmalu kopno. Verjel pa tega nisem. A danes sem se sam prepričal, kajti na snegu je bilo vse polno 1½ cm dolgih črniastih črvov. Naši ljudje trdijo, da ti črvi padajo, kadar je v Vipavi burja, in to je danes res slišati. Kaj so ti črvi na snegu in od kot so prišli? (S. v G. nad J.)

Odgovor: Ti črvi so ličinke navadnega hrošča mehkužnika (telephorus fuscus), ki prezimujejo pod kamenjem, listjem ali koreninami in ktere izvabi iz njih prebivališča gorek dež, toplo vreme itd., potem jih pa odnese kak močen veter v zrak, da slednjič kje drugje popadajo na tla. Padajo povsod na tla, a zapaziti se morajo seveda le na snegu, kar je dalo povod raznim vražam, dasi je ta prikazen nekaj čisto naravnega.

Vprašanje 34. Imam kravo s prvim teletom, ki noče dajati mleka, odkar sem odstavil tele. Da krava

ne pride ob mleko sem prisiljen tale zopet pripuščati. Kaj je temu vzrok in kako pomorem? (M. E. v Š.)

Odgovor: To se mnogokrat pripeti, da krave iz ljubezni do telička, t. j. iz nekega notranjega nagona hočejo zadrževati mleko za mladiča. Krava pa takole dela: S tem, da zadržuje sapo, stisne trebuh skupaj, kar naredi, da se žile v vmenu napolnijo s krvjo. Vsled velike množine krvi postanejo sesci taki, da ne prepuščajo mleka. V takem slučaju priporočajo v sesci vtakniti mlečne cevke, skozi ktere potem odteče mleko. Čez nekaj časa potem krava sama ob sebi opusti pridrževanje mleka. Mlečne cevke se kupijo, a pomagati si morete sami, če vzamete tuljavo kakega drobnega gosjega ali debelega kurjega peresa, ktero dobro osnažite Gorenji, t. j. zaprti del tuljave se pusti, kakor je, samo da se naredita ob strani z razbeljeno debelo pletilno iglo dve ali tri luknjice. Tuljava je potem nekako taka le: Pika pomeni luknjico. Ta tuljava, oziroma cev, se vtakne v sesci in mleko odteče skozi cev.

Vprašanje 35. Ob hiši imam velik trtni latnik, ki rodi grozdja za dve vedri, a, žal, ga ugonoblja neki mrčes. Precej v cvetju je namreč grozdjiče povito z belo pajčevino, in ko začne grozdje zoreti, so jagode črno pikaste in v vsaki je črv, in jagode odpadejo predno so zrele. Kteri škodljivec stori to in kako ga je treba zatirati. (Dr. P. pri sv. I.)

Odgovor: Škodljivec na Vaši trti je grozdni sukač ali kiselj (tortrix ambiguella). Koder je teh škodljivcev malo, se pokončujejo s tem, do se maste gosnice, predno cveto trte, pozneje napadene jagode pa se obirajo in pariyo z vrelo vodo. Kjer pa se kiselj letno za letom kaže v velikem številu, pošekrope naj se s posebno škropilnico v debelih curkih vsi grozdki, in sicer pred cvetjem, z zmesjo iz 3 kg mazljivega mila, ki se raztopi v gorki vodi in iz 8 litrov tobakove vode, v kateri se je skuhalo 1 do 2 kg tobaka. Ti zmesi se doda toliko vode, da je vsega skupaj 100 litrov. Ta voda pomori vse gosnice. Dotično škropilnico morete dobiti pri nas na posodo.

Vprašanje 36. Rad bi svoje orehovo drevje precepil, zato prosim pouka, kako se oreh cepi in ob katerem času? (M. Z. v S.)

Odgovor: Starejših orehov ne gre precepiti, ker se ne doseže skoraj nikak uspeh. Še celo mlade orehe v drevesnici je težko cepiti in ni dovolj, da se to delo dobro razume, potrebna je tudi sreča. Mladi orehi se cepijo v vrh, in sicer v razklad, ki gre skoz končni popek. Za cepič se vzame poganjek, ki ima tudi končni popek in spodaj, če le mogoče, dveleten les. Cepi se od meseca aprila do maja. Uspeh je seveda na prostem zelo dvomljiv, v cvetičnjaku so pa uspehi dobri, — ako se reč razume.

Vprašanje 37. Da bi si prihranil dela, mislim kupiti vprežne senene grablje, pa se bojim, ker imam senožeči na deloma gričastem svetu. Ali so take grablje tudi za take senožeči, ali grabljo čisto, in kje se dobe? (M. S. v R.)

Odgovor: Gričast svet ne ovira rabe vprežnih senenih grabelj, ker je vsak klin zase priegibljiv in se grablje svetu priravnajo. Take grablje ne zvrše popolnoma čistega dela, temveč mora ena oseba še za njimi delo nekoliko popravljati kar pa ne stori mnogo, kajti vzlic temu se prihrani še vedno veliko delavne sile. To orodje dobite pri Ig. Hellerju na Dunaju.

Gospodarske novice.

* **Kmetijska gospodinjska šola** c. kr. kmetijske družbe se otvori, ako pojde vse po sreči, 1. dne oktobra t. l. Visoki deželni zbor se je izkazal novemu podjetju jako naklonjenega ter je prevzel velik del ustanovnih stroškov nase in ob enem

ukrenil podpirati ta učni zavod z letnimi 1000 gld. V pričujoči številki „Kmetovalca“ objavljamo pravila gospodinjske šole, iz katerih more vsak posneti, kako lep in obširen delokrog bo imela ta šola. Ker še ni vse končno dogovorjeno, danes še ne moremo povedati, koliko bodo gojenke morale na mesec za hrano plačevati; vse drugo bo zastoj. Prosimo vse kroge, zlasti pa preč gg. duhovnike in gg. učitelje po deželi, naj nagovarjajo stariše tistih deklet, ki so sposobna za to šolo, da jih pošljejo vanjo. Opozarjamo pa, da ta šola ne bo imela namena vzgajati kuharice itd., ki bodo izkale služb, ampak pridne gospodinje za kmetijske domove.

* **„Slovenska kuharica“** je naslov knjigi, ktero je izdala „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani v četrtem pomnoženem natisu, ter velja 1 gld 50 kr. vezana pa 1 gld. 80 kr. s pošto 10 kr. več. „Slovenska kuharica“ je že v prejšnjih izdajah po vseh slovenskih krajih dokaj razširjena ter povsod priljubljena in praktična pomoč v hiši. Vsled 66 strani obsežnega dodatka je knjiga postala mnogo obširnejša; popisanih je v njej nad 1000 vsakovrstnih jedil. Tudi je navedenih lepo število jedilnih listov za najrazličnejše prilike, kakor na pr.: o zlati maši, ob umeščenju (inštalaciji), svatbah, kakor tudi za navadne postne dni. „Slovenska kuharica“ je vsled svoje bogate vsebine porabna za napravljane priprostega kosila, kakor tudi sijajne pojedine ter se pri vsem tem zlasti ozira na to, da se s pomočjo navadnih sredstev in z majhnimi troški vender dobro, tečno in okusno kuha.

* **Semenski krompir** oddaja družba, dokler bo kaj zaloge, 100 kg z vrečami vred po 3 gld. 60 kr. Krompir se oddaja le v celih vrečah po 50 kg. Na razpolago so vrste: onejidovec, zborovec in križanec iz onejidovca in rumenega rožnika. Zaduja vrsta, t. j. križanec, ktero je vzgojil družbin vrtnar s cepljenjem, se po skušnjah zadnjega leta posebno dobro sponaša.

* **Bike pinogavske pasme**, rdeče - belo pisane, bo družbin odbor oddajal meseca aprila, ter opozarjamo na dotični razglas med uradnimi vestmi pričujoče številke.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razglas.

o oddaji čistokrvnih plemenih bikov belanske (cikaste) pasme, kupljenih z državno podporo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kupi meseca aprila s podporo, ktero je dovolilo visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo za pospeševanje govedoreje, nekaj bikov belanske (cikaste) pasme.

Te bike bode odbor oddajal na podlogi došlih prošenj, in sicer z ozirom na potrebo čistokrvnih plemenjakov po dotičnih krajih.

Prošnje je vložiti do

25. dne meseca marcija t. l.

pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Vsak prosilec za bika mora v prošnji naznaniti, oziroma zavezati se:

1.) da je pripravljen bika vzprejeti ob pravem času na oni bližnji postaji, ktera bode določena, in sicer tistega bika, ktereга določi odbor;

2.) da pošlje na račun precej, ko mu odbor naznani, da mu je bik prisojen 10 gld., kteri zapadejo, če potem ne vzprejme odkazanega mu bika;

3.) da plača ob vzprejemu bika polovico tistih stroškov, ktere je podpisani odbor imel zanj pri nakupu, in sicer odračunši pod točko 2. omenjenih 10 gld., in

4.) da podpiše zavezo pismo, s katerim se zaveže imeti prejetega bika dve leti za pleme in, če ga iz katerega koli zadostnega vzroka z dovoljenjem podpisanega odbora proda, povrniti po 5 gld. za vsak mesec, kar ga pred časom odda.

Živinorejci, kateri bodo imeli prejetega bika čez 2 leti za pleme, in sicer najmanj 4 mesece dalje, dobodo po 20 gld. in za vsak nadaljni mesec po 5 gld. nagrade.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe Kranjske.

V Ljubljani, 28. dne februarja 1897.

Št. 2665.

Razglas.

Ker so ovčje koze v okrajih Črnomelj in Pestoja popolnoma ponehale in je vsled tega vojvodina Kranjska spet prosta te živinske kužne bolezni, je c. kr. namestništvo v Trstu svoj razglas s 28. dne oktobra 1897. l., št. 22.441., razveljavilo ter dovolilo, da se spet smejo goniti in uvažati ovce iz vse Kranjske na Primorsko, ravnanje se pri tem po občnih določilih, veljavnih za živinski promet. To se daje na občno znanje.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 15. dne februarja 1898.

Št. 2697.

Razglas.

Na podstavi člena V. z nemško državo sklenjenega dogovora o živinskih kugah s 6. dne decembra 1891. l. in točke 5. k temu dogovoru spadajočega končnega zapisnika (drž. zak. št. 16. iz l. 1892.) ministerstvo za notranje stvari dotlej, dokler se ne ukaže drugače, brezpogojno prepoveduje uvažati govejo živino v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru, iz nastopnih zapornih ozemelj nemške države, v katerih je razširjena plućna kuga, in sicer: Iz vladnih okrajev Devin, Stettin, Stralsund, in Merseburg v kraljevini Pruski;

Ta prepoved stopi na mesto prepovedi, izdane vsled razpisa c. kr. ministerstva za notranje stvari z 11. dne januarja 1898. l., št. 1142., oziroma vsled tuuradnega razglaš s 15. dne januarja 1898. l., št. 913.

To se vsled razpisa visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari z 11. dne februarja 1898. l., št. 4784., daje na znanje z dodatkom, da se prestopki te brezpogojne uvozne prepovedi kaznujejo po državnem zakonu s 24. dne maja 1882. l., št. 51., oziroma po § 46. občnega zakona o živinskih kugah in k temu zakonu izdanega izvršitvenega ukaza, drž. zak. št. 35. in 36. iz l. 1880.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 17. dne februarja 1898.

Št. 2872.

Razglas.

Tuuradni razglas s 7. dne februarja 1898. l., št. 2145., o zapornih odredbah zoper uvažanje prežvekovavcev in prasičev iz Ogerske na Kranjsko se popolnjuje s tem, da je tudi tuuradni razglas z 28. dne decembra 1897. l., št. 19.055., o zaprtju sodnega okraja Nemet-Novigrad komitata Železnega (Vas za uvažanje parkljaste živine iz tega sodnega okraja na Kranjsko izrečno razveljavljen.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 21. dne februarja 1898.

Št. 3022.

Razglas.

Ker je glasom uradnega naznanila kraljevega ogerskega poljedelskega ministerstva s 17. februarja 1898. l., št. 71.822.,

ozemlje kraljevega svobodnega mesta Šopronj (Oedenburg) iznova okuženo s svinjsko kugo, zato deželna vlada prepoveduje uvažati prasiče iz navedenega ogerskega mestnega ozemlja na Kranjsko.

To se z ozirom na tuuradni razglas s 7. dne februarja 1898. l., št. 2145., ki se s tem popolnjuje, razglaš s dodatkom, da se bodo prestopki te uvozne prepovedi, ki stopi v veljavnost

25. dne februarja 1898. l.

kaznovali po kazenskih določilih, navedenih v zadnjem stavku poprej navedenega veljavnega razglaš.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 23. dne februarja 1898.

Listnica uredništva.

P. S. v M. Da se gosja jajca niso izvalila, bo vzrok le gosjakova neplodnost, kar se pogosto dogaja. Skusite dobiti močnega in srčnega gosjaka, ker le taki so navadno plodni.

L. D. v R. Zgodnje krompirjeve vrste nima družba nobene, ker se ji še ni posrečilo dobiti tako, ki bi vsaj nekoliko zadoščala in bi jo mogla priporočati.

J. S. v M. Beli in črni bor sta precej enake vrednosti, zato naj odločujejo tla, katerega sadite. Na ilovnatem svetu bolje uspeva beli bor, dočim je za apnen svet boljši črni bor.

J. K. v Z. Nosnih obročkov za bike naša družba nima več v zalogi, pač jih pa dobite pri tvrdki A. Druškovič v Ljubljani.

N. N. v N. Vaša svinja nima nikake bolezni, ampak slabo naravo, ki jo dela nesposobno za plemenko. Najboljše zdravilo za tako žival je nož. Prihodnjič izvolite pismo podpisati.

J. V. pri sv. J. Da špeh ne bo postal črviv, ni drugega sredstva, kakor pazite, da ne pride nikaka muha do njega, ki bi mogla staviti vanj svojo zalego. Da postane špeh poleti žarek, prihaja od tod, ker ni prav prekajen in osušen in ker je hranjen na vlažnem mestu, kjer ni zadosti prepriha.

F. G. v L. Patent za gostilno in licenca za tobakarno se glasi na ime in se ne more kupiti s hišo vred.

A. U. v S. Glede umetnega gnoja za šparglje berite odgovor na 19. vprašanje. — V trtnici vpliva dušikovo gnojilo (na pr. čilski soliter) na bujno rast, kalijevo gnojilo (kajnit, pepel i. t. d.) in deloma fosfati na razvoj lesa. Glede količin najdete vse potrebno v Gombačevi knjigi.

J. Ž. pri sv. T. Tudi Vi najdete obširen odgovor na svoje vprašanje v Gombačevi knjigi: „Novo vinogradništvo“.

M. P. v A. Poštopajte dobro izprane rane z dermatolom, katerega dobite v vsaki lekarni; ne vemo pa, če bo dermatol tudi podgane odganjal. Skusite!

J. S. v R. Kar družba oddaja, to je vse objavljeno v „Kmetovalcu“. Umetna gnojila Vam radi priskrbimo. Sicer pa berite Gombačevo knjigo „Novo vinogradništvo“.

J. Z. v D. Skušali bomo delati na to, da se uvedejo tečaji za živinske „rezače“.

A. Z. v K. Tomasova žlindra je le ena. Na Vaše vprašanje Vam moremo odgovoriti le tedaj, če nam sporočite, kateri rastlini in kdaj hočete gnojiti z umetnim gnojem.

A. L. na P. Vaš špargeljnik bo menda zelo star in je opešal. Za odgovor na Vaše vprašanje je potrebna cela razprava, katero hočemo objaviti v prihodnji številki.

J. P. v Š. Potovalni učitelj za vinstvo, g. Gombač, pride kmalu v Vaš kraj, tedaj Vam lahko obširno pojasni Vaša vprašanja.

F. S. v Ž. Mleko, ki se posnema s strojem, mora biti popolnoma sladko in nepokvarjeno; od tega je odvisno, koliko časa se more hraniti, predno se posname.

V. A. v J. Če je mlad bik zdrav in čvrst, pa vender noče plemeniti, je to dokaz, da ni ploden.

A. L. v K. in Fr. D. v D. Glede rabe umetnih gnojil spomladi na polju objavimo v prihodnji številki posebno razpravo.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 16. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po pastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 4. V Ljubljani, 28. februarja 1898. Leto XV.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 28. februarja 1898. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago gld. 30.— kr. do gld. 35.— kr.; nemška detelja (lucerna) gld. 45.— kr. do gld. 55.— kr.; gorenjaka rpa gld. 25.— kr.; laneno seme, domače ozimno gld. 11.25 kr.; konopno seme gld. 11.— kr. do gld. 11.25 kr.; kuminovo seme gld. 27.— kr. do gld. 27.50 kr.

Fižol: Rudeči ribniški gld. 7.50 kr.; urdeči Hrvat gl. 7.— kr.; prepelčar (koks) gld. 10.50 kr. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čistenelega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene gld. 18.— kr. do gld. 18.50 kr. brez dima sušene gld. 18.— kr. do gld. 22.— kr.

Orehi domači: gld. 22.— kr. do gld. 24.— kr.

Ječnice nove: gld. 3.50 kr. do gld. 4.50 kr. za 100 klgr.

Med: od gld. 27.— kr. do gld. 28.— kr.

Kože: Goveje, težke nad 40 kg po gld. 33.— kr. do gld. 34.— kr.

„ težke od 30 do 40 kg „ „ 27.— „ „ 28.— „

„ lahke „ „ 28.— „ „ 29.— „

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tujakajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 25 kr. klgr.)

Telečje kože: 45 kr. za kg.

Kozličeve kože po gld. —.60 kr. do gld. —.70 kr.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 35 kr. za kg.

Druge vrste 20 do 23 „ „ „

Kože lisic po gld. 4.— do 4.50

„ kun „ „ 9.— „ 11.— za par.

„ dihurjev „ „ 2.50 „ 3.—

„ vidr „ „ 9.— „ 10.—

Kože zajcev po 14 do 15 gld. za 100 komadov.

Pepelika (potoši) po gld. 16.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 26. februarja 1898. Pšenica gld. 13.— kr., rž gld. 9.80 kr., ječmen gld. 7.— kr., oves gld. 7.50 kr., ajda gld. 9.20 kr., proso gld. 7.40 kr., turšica gld. 6.40 kr., leča gld. 13.— kr., grah gld. 12.— kr., fižol gld. 12.— kr., seno gld. 1.98 kr., slama gld. 1.78 kr. (Vse cene veljajo za 100 kg.)

Na Dunaj, 28. februarja 1898. Pšenica gld. 11.98 kr., rž gld. 8.93 kr., ječmen gld. 8.75 kr., oves gld., 6.99 kr., turšica gld. 5.75 kr. (Vse cene veljajo za 100 kilogramov.)

Mestna hranilnica v Kranji

uraduje za stranke s 1. marcem 1898 počenši vsaki dan, izvemši nedelje in praznike, od 9. do 12. ure dopoludne, ob smenjih in tržnih dneh pa od 9. do 12. ure dopoludne in od 2. do 4. ure popoldne. (30—1)

Ta hranilnica plačuje ulagateljem tudi po novem letu

4 $\frac{1}{2}$ % obresti

od njihovih ulog, toraj brez odbitka novega rentnega davka, katerega bo hranilnica plačevala iz lastnega.

Ako hočete imeti sveža in dobro kaljiva semena, ne naročajte jih od ogerskih židovskih tvrđ, ampak od domačih izvedenih semotržcev. Če se tudi od drugod dobro blago dobi, ceneje in zanesljiveje se vendar ne more dobiti kot v znani trgovini z semeni pri

Alojziju Korsika,

Šelenburgove ulice št. 5 v Ljubljani.

Zato naj si vsakdo prej dobro premisli, predno kaj iz tujine naroči. Pri meni stoji več 100 kg najboljših zelenjadnih in cvetličnih semen, kakor tudi več 1000 kg raznovrstnih travnih semen, ktera so ravnokar naravnost iz Škotskega prišla, ter so častitemu p. n. občinstvu vsak čas na ogled in izbiro. (29—1)

Ceniki za l. 1898 franko in brezplačno.

Mlado čvrsto sadno drevje

nizke in visoke rasti, najboljših namiznih in gospodarskih vrst
prodaja, oskrbnitvo (32—1)

dr. Ignac grof Attems-ove grajščine
v Brežicah.

Visokodebelna jabolčna drevesa,

3 do 4 letne od 30 do 40 kr. komad; potem **prtilikovec jabolčne in hrškovce**, 3 do 5 letne v vsih oblikah vzrejene, po 30 do 60 kr. komad; **divjake jabolčne** 2 letne, presajene, 1000 kom. 15 gl.; **hrškovce divjake** 2 letne, za okuliranje 1000 kom. 12 gl.; **prtilikavčne podlage** 2 letne, 100 kom. 2 gl. 50 kr.

Razun tega tudi (27—2)

breskve

najfineje nove vrste, komad 30 do 40 kr. priporoča

Franc Podgoršek,
posestnik drevesnice v Brežicah (Rann)
na Stajerskem.

Razglas.

Iz godne drevesnice v Bršlinu pri Rudolfovem se
bode oddalo letos spomladi sledeče sadike:

400.000 . . .	3letnih krepkih smrek;
400.000 . . .	2 „ mecesnov;
120.000 . . .	2 „ črnih borovcev;
15.000 . . .	2 „ „ jelš;
10.000 . . .	2 „ ameriških borovcev;

Sadike se bodo prodajale v drevesnici ali pa primerno zavite in postavljene na pošto ali železniško postajo in sicer: smreke, mecesni, črni borovci po 1 gl. 50 kr. črne jelše in ameriški borovci po 2 gl. za tisoč (1000) komadov. (25—2)

Pismena ali ustmena naročila za te sadike sprejema c. kr. okrajno glavarstvo v Rudolfovem, Krškem in Črnomlju, podpisano c. kr. okrajno gozdno nadzorstvo v Rudolfovem in pa c. kr. gozdar v Rudolfovem, Krškem in Črnomlju do konca marcija 1898 pri katerih se morajo naročena drevesca proti potrdilu takoj plačati.

C. kr. okrajno gozdno nadzorstvo

v Rudolfovem, dne 24. februarja 1898.

Wilhelm Klenert

prej Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice
v Gradci.

(Ta drevesnica pripoznana kot ena največjih in najbolj vredjenh v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izborno zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in pritličnih; **sadnega drevja**, visokodebelnatih in pritličnih ter piramide, špalirje, kordone in enoletne požlahnitve; **divjakov in podlag za prtilikovec**; **jagodnega sadja**; **lepotilnega drevja in grmovja, drevja** (12—3) **za drevorede itd.**

Raspošiljatev pravilno imenovanih **ceplivcev** vsih vrst sadja.

Cenike je dobiti zastonj in franko.

Posojilnica v Radovljici

naznanja, da obrestuje hranilne vloge
od 1. januarja 1898 naprej po

4½ odstotkov,

brez odbitka novega rentnega
davka, na kar se slavno občinstvo
opozarja. (24—1)

Pravi trpotčev sok je jedino oni, kateri se pripravljajo v lekarni k Zrinjskemu, H. Brodjočin, Zagreb, Zrinjskega trg šte. 20.

Trpotčev sok nepresežno deluje pri vsih prehlajenjah dušnih organov, ter je najboljšo sredstvo za prsni katar, kašelj, prsno, hripavost in vrtoglavost. Tudi zastarani kašelj se s tem zdravilom v najkrajšem času da odpraviti; bolniki dobijo tek za jelo, lahko spijo in na ta način hitro okrevajo. — Izmed mnogih zahval spominjam tukaj samo ono: (16) (7—4)

»Velečenjeni gospod lekarnik!

Posljite mi še tri steklenice Vašega izvrstno delujočega trpotčevega soka; potrebujem jih za moje znance. Jaz sem od dveh steklenic od neznosnega kašlja popolnoma ozdravel. Hvala Vam. Priporočil bodem ta zdravilni sok vsim prsobolnim. S poštovanjem. — Rudolf Ausim. Na Dunaji, 20. marca 1897.

Pazite naj se toraj, da je na vsaki steklenici varstvena znamka t. j. slika bana Nikole Zrinjskega, kajti onisamo je pravi trpotčev sok, kateri to varstveno znamko nosi. — Cena steklenice s točnim opisom je 75 kr. — Razpošilja se vsaki dan s pošto na vsa mesta in sicer proti predplačilu (priračunavši 20 kr. za zametek) ali pa po poštne povzetju. — Ceniki raznovrstnih domačih preskušanih zdravil razpošiljajo se na zahtevo zastonj in poštne prosto. Lekarna k Zrinjskemu, H. Brodjočin, Zagreb, Zrinjski trg šte. 20.

Pravi trpotčev sok iz lekarne »k Zrinjskemu« v Zagrebu, dobiva se tukaj v Ljubljani v deželni lekarni pri Mariji pomagaj Milana Leusteka, Resljeva cesta št. 1.

Oddaja ruskega lanenega semena.

Podpisana družba bo oddajala tudi to leto pravo rusko laneno seme in sicer

kilogram po 14 kr.

Naročniki naj se takoj oglase pri podpisani družbi ter naj prilože aro in naznanijo zadnjo železniško postajo. (3—4)

C. kr. kmetijska družba v Ljubljani.

PRISTEN

Cena zavoju 25 kr. (50 vinarjev)
vsečina 500 gramov.

V svojo lastno korist naj zahtevajo in jemljejo kupovalci le take izvirne zavoje.

JOSIP LEUZ

trgovec

v Ljubljani, Reseljnova cesta

kupuje in prodaja zgodnji rožni krompir; nadalje prodaja vsakovrstni semenski krompir kakor: pravi češki onejdovec, ogerski „Imperator“ potem „Schneeflock“, pravi ribniški in angleški rumeni krompir, kakor tudi izvrstno jedilno čebulo in mali okrogli čebulček za saditi. — Tudi kupuje drevesen ali plučen mah in pa črno in belo čmeriko.

(13—3)

Jajca za valjenje

od plemenitih kur (23—2)

prodaja Ivan Kranjc, veleposestnik v Št. Ilju pošta Velenje na Štajerskem in sicer:

Brahma eno po 10 kr., plymouth rocks po 15 kr., houndan po 20 kr., domači fazan po 25 kr., kokinkina rumene po 25 kr., pegatke po 15 kr., domače štajerske kure po 10 kr. in dorking po 20 kr.

Deteljno seme.

Ker je podpisana družba prepričana, da se je obraniti predenice (žide) v detelji le tedaj, ako se seje čisto seme ukrenila je posredovati tudi letos svojim udom nakup zanesljivega deteljnega semena. Tisti udje, ki hočejo tedaj tako seme, naroče naj ga pri podpisani družbi, ter naj prilože vsaj polovico zneska. Družba naročila bo le toliko semena, kolikor bo naročenega.

Naročeno seme je pregledano od c. kr. pregledovalne postaje na Dunaji, 1 klgr. prave francoske lucerne (nemške ali večne detelje) stoji 55 kr., 1 klgr. debeložrnate domače t. j. štajerske, rudeče detelje stoji 50 kr. Naročila se sprejemajo samo od udov.

Vreče in vožnji listi se ne zaračunajo.

Opomnja. Cene postavljene so tako nizko, da cenejši ni mogoče dati »poštenega« semena »brez predenice«. Ker je ponujano seme dvakrat čisteno in le odbrano debelo seme, zadostuje polovica semena v primeri s drugim cenim a slabim semenom, zato je kupec tega semena na vsak način na dobičku. Naročila je prijavit

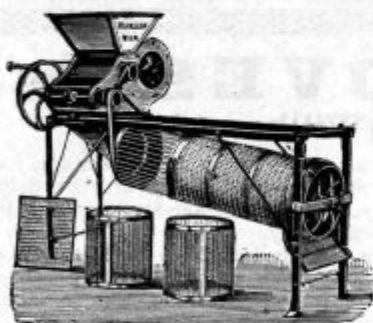
(2—4)

c. kr. kmetijski družbi kranjski v Ljubljani.

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!

Zastopniki se iščejo.

Trijeri (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi. Sušilnice za sadje in zelenjavo. Škropilnice proti peronospori, poboljšani sestav Vermorelov. Mlatilnice, mlinci za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav, (te stiskalnice imajo skoro ono tlačilno moč kakor hidravlične [vodovodne] preše).

Slamoreznice jako lahko za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje prodaja v najboljši izvršitvi (11—4)

IG. HELLER na Dunaju
II/, Praterstrasse 49.

Zastopniki se iščejo.

Pred ponarejanjem se je posebno treba varovati!

Mala naznanila.

Vsak ud c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarstvenega prometa. Objava ne sme presegati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak natis. Neudje plačajo za objavo med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Pluge in osipalnice izdeluje in priporoča po 8 in 9 gld. komad Miha Preložnik, kovač v Hotinji vasi pri Kranichsfeldu, Spod. Štajersko. (12)

Pluge in osipalnice, najboljše sestave izdeluje od 7—9 gld. komad; tudi izdeluje okopalnike, stroje za koruzo sejat vse iz čistega železa po najnižjih cenah Matej Bregant, kovač v Orehovesi, pošta Kranichsfeld, Spod. Štajersko. (19)

Kovačnica (fužina), velika, prostorna, na vodi Reka, ležeča ob državni reški cesti, z stanovanjem, urejena s kladvom pibalom in brusom na vodno moč, za dva kovača, odda z novim letom v najem pod prav ugodnimi pogoji Leopold Dekleva, mlinar v Košani. (20)

Živinsko sol, i. s. v vrečah po 50 kg prodaja 100 kg po 6 gld. 10 kr., 50 kg po 3 gld. 10 kr., na drobno pa po 7 kr. kilogram, A. Šarabon, trgovec v Ljubljani, Sv. Petra mitnica. (26)

Vsakovrstna lanska in starejša naravna istrijska vina, kakor tudi pristno vinsko in drugo žganje, špirit itd. ima vedno v zalogi po nizki ceni J. C. Röger, trgovec v Ljubljani. (34)

Ameriške trte, dobro okoreninjene in na zeleno cepljene ima na prodaj Martin Colarič, posestnik na Slinovcah št. 5, pošta Kostanjevica, Dolenjsko. (35)

Kunce ali domače zajce velike pasme, takozvane „belgijce“, in normandince francoske, ima na prodaj več parov in po nizki ceni Ant. Poljšak, v Zapužah pošta Ajdovščina. (36)

Jabolčno drevje, zlate parmene in nekaj drugih vrst od 4 do 5 let starih, prodaja eno po 30 kr. Ant. Kos, učitelj v Naklem pošta Šenčur pri Kranju. (37)

Zanesljivo čisto, žide prosto deteljno seme od lucerne in trave, kakor tudi velikansko peso in zelje, in pa apneno klajo za živino ima v zalogi Ivan Gašperlin, trgovec v Šenčurju pri Kranju. (38)

Domače detelje v mešičkih prav lepe, 30 do 40 mernikov, ima na prodaj po primerni ceni Jak. Strah posestnik v Vodmatu št. 12, Ljubljana. (39)

Bika beljanske pasme, prav lep, 2 leti star, jako dober za pleme, prodaja Anton Dežman, posestnik v Lescah na Gorenjskem. Cena 90 gld. (40)

Orehe za saditev, prav lepe, 80 komadov, po 3 metre visoke, prodaja po nizki ceni Janez Baloh, posestnik v Mostah, pošta Žerovnica, Gorenjsko. (41)

Krava od bika murbodenske pasme, 5 let stara, že 5 mesecev breja, jako lepa in dobra mlekarica — in pa 3 leta star vol kateri ni bil še nikdar vprežen, dobro vzrejen, zadnji posebno za mesarja, sta na prodaj v farovžu v Ambrasa, pošta Zagradec Fužine, Dolenjsko. (42)

100 centov suhe lucerne detelje za krmo, po 3 krone cent, prodaja Josip Kalin, v Št. Jarneju, Dolenjsko. (43)

Seme pravega kašelskega zelja

prodaja po 50 kr. 30 gramov (31—1)

Ig. Mercina, posestnik v Zg. Kašlju, pošta Zalog pri Ljubljani.

Na prodaj je

malin, žaga

in devet oralov posestva. Več pove

Anton Klopčič na Vrhpolji, pošta Moravče na Gorenjskem. (35—1)

Živinska sol

(rudeča) (34—1)

v vrečah po 50 kilogramov dobi se vedno pri

Janez Fabian-u

v Ljubljani, Vodnikov trg št. 2.

Domača trdka

Pehani, Lorber in dr.

tovarna za stroje in livarna v Žalcu pri Celju izdeluje in prodaja po **tovarniški ceni**:

Najboljše možnarje za streljanje proti toči.

Novoiznajdene „**brzostrelne in varnostne možnarje**“, katerih ni treba nič zabijati, pri streljanji vsaka nevarnost izključena, pokajo boljše, potrebujejo manj smodnika in streljajo trikrat hitreje kot navadni možnarji.

Najboljše in najcenejše **travniške brane**, najizbornejše **slamoreznice**, najnovejše **mlatilnice** z ležiščem na kroglo, isto tako **stiskalnice** in **mline za grozdje in sadje**, gpele i. t. d. i. t. d. (4—4)

Prevzame v najboljšo in točno izvršbo vsa v strojno in livarsko stroko spadajoča dela za **tovarne, mline, žage in druge obrtniške naprave**, istotako **prevzame vsak stroj** v najtemeljitejšo in cenejo **popravo**.

Za vsak možnar, stroj, sploh za vsako delo **se jamči**.

Tovarniške cene.

OVES
(Willkomm.)

Ta težka vrsta ovsa vsepa v vsaki zemlji, je najzgodnejša, dá zelo obilo pridelka, visoko in prav dobro slamo za krmljenje ter nepreleži. Ker se ta oves redko seje, zadošča na oralo 50 kg. (28—2)

Razpošilja se z vrečo vred 25 kg za 5 gld.; 50 kg za 9 gld. 50 kr.; 100 kg za 18 gld. Vzorce v vrečah po 5 kg se pošiljajo poštne prosto (franco) ako se znesek 1 gld. 70 kr. naprej pošlje na

grajščinsko oskrbnništvo Goliče
pri Konjicah na Sp. Štajerskem.

Reznike in korenjake (bilfe) portalis,

kakor tudi okoreninjene cepljenk z isto podlago požlahnjene z najbolj zlahtnimi vrstami, ki donašajo lepo namizno grozdje in s takimi ki veliko rodijo,
prodaja (33—1)

oskrbnništvo dr. Ignacij grof Attems-ove grajščine
v Brežicah.